

Salvem els mots – Jordi Badia i Pujol

Cada tants anys apareix un llibre amb una llista dels mots catalans que segons l'autor caldria evitar que es perdessin. El 2005 va ser Pau Vidal amb *En perill d'extinció. 100 paraules per salvar* (Empúries), el 2010 va ser Josep-Lluís Carod Rovira amb *113 paraules per salvar* (Ara Llibres), i ara és Jordi Badia i Pujol que acaba de publicar *Salvem els mots* (Rosa dels Vents). Tots tres títols incorporen el verb *salvar*, el mateix de *l'Inici de càntic en el temple*, de Salvador Espriu, que vincula la llengua amb el futur del país: “Però hem viscut per salvar-vos els mots, / per retornar-vos el nom de cada cosa, / perquè seguíssiu el recte camí / d'accés al ple domini de la terra.” No és cosa de filòlegs i prou ja que, com deia Josep Gifreu en un article recent, la llengua catalana és una estructura d'estat.

Cadascun d'aquest tres llibres té característiques diferents. El de Pau Vidal és personal i arriscat, el de Carod-Rovira és didàctic i formal, i el de Jordi Badia i Pujol inclou paraules del mateix camp semàntic, i s'estructura en dues-centes parelles de mots o expressions sinònimes: la primera és la més usual i la segona la que perilla de perdre's: provar-tastar, utensili-estri, oci-lleure, atrevir-se-gosar, etc. Si bé els tres llibres incorporen exemples provinents de la literatura, *Salvem els mots* ho fa d'una manera generosa i sistemàtica: al final del llibre trobem un índex d'uns tres-cents autors, de Montserrat Abelló a Lluís M. Xirinacs, passant per Jesús Moncada, Joan-Daniel Bezsonoff, Josep Carner, Maria Àngels Anglada, Sebastià Perelló, Dolors Miquel, Najat El Hachmi i sant Vicent Ferrer.

En el pròleg de *Salvem els mots*, Jordi Badia i Pujol considera que el llibre és “optimista”, si bé a continuació recorda que els trets propis del català (lèxic, sintaxi, fonètica) van desapareixent, que els parlants tendeixen a abandonar-lo i que els recursos artificials convergeixen en el que ell anomena “català de plàstic”. De fet, és difícil considerar com una mostra de vitalitat lingüística el fet que regularment apareguin llibres amb la intenció de salvar paraules. El que trobo positiu, en canvi, és que el llibre el publiqui una editorial que forma part de Penguin Random House, un dels conglomerats més poderosos del món, el mateix que fa un parell d'anys va adquirir La Campana. Si més no, aquesta multinacional hi creu, en el català.

Cadascun dels tres autors que hem esmentat es proposa salvar paraules que per ell tenen un sentit, o una música, o unes reminiscències que no troba en cap altra. Ara bé, hi ha cap paraula que tots tres aspirin a salvar? Doncs sí, les tres que apareixen en el títol d'aquest article, que d'aquesta manera esdevé un test de comprensió. Lector o lectora que les entens i les dius totes tres: a tu no cal que et salvi ningú.